



شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خاوران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران

معاونت پژوهش

استان آذربایجان غربی. شهر ارومیه. مرکز تخصصی تفسیر و علوم قرآنی الزهرا علیها السلام

عنوان

شیوه‌های اعتمادسازی پیامبر اکرم ﷺ در

ارتباط با مخالفان از منظر قرآن کریم

استاد راهنما

سرکار خانم زهرا فتحی

نگارنده

معصومه مروت جو

سال تدوین

۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

واهدان

۶۶ دکتر مدیریت حوزه های علمیه خواهران

حمد و سپاس خدایی را که گردش کائنات را بر مدار توحید بنا نهاد و جمله مخلوقات را «طوعاً و کرها» را بر محور آن به حرکت واداشت. آنگاه اعجاب انگیزترین مخلوق خویش را که مسجود ملائک قرار گرفته بود به رخ عالم علیا کشید و خود را به جهت چنین خلقت سترگی ستود: «فتبارک الله احسن الخالقین». پس از آن آیات «آفاق» ی و «انفس» ی خویش را فرا روی انسان نهاد و بزرگترین کتاب هستی و تنزل یافته از عالم علوی را به دنبال سلسله پیام‌آوران خویش همنشین موجودی قرار داد که مدال «ولقد کرّمنا بنی آدم» بر شانه‌های او می‌درخشید. اینک این مائیم و نشانه‌های تکوینی و تدوینی حق، تا راه خود را از پسِ «ظلمات فوق ظلمات» به سمت ابدیت بیائیم.

ماحصل آموخته‌هایم را تقدیم می‌کنم به آنان که مهر آسمانی‌شان آرام بخش آلام زمینی‌ام است.

به استوارترین تکیه گاهم، دستان پرمهر پدرم

به سبزترین نگاه زندگی‌ام، چشمان سبز مادرم

که هرچه آموختم در مکتب عشق شما آموختم و هرچه بکوشم قطره‌ای از دریای بی کران
مهربانی‌تان را سپاس نتوانم بگویم. امروز هستی‌ام به امید شماست و فردا کلید باغ بهشت‌م رضای
شماست. ره‌آوردی گران سنگ‌تر از این ارزان نداشتم تا به خاک پایتان نثار کنم. باشد که حاصل
تلاشم نسیم گونه، غبار خستگی‌تان را بزدايد.

و همچنین

پایان نامه کارشناسی ارشد خود را به همسر خوبم تقدیم می‌کنم که در مسیر ناهموار زندگی
واژه صبر را برایم به تصویر کشید و برق امید چشمانش چراغ دلم را روشن کرد.

فهرست منابع

قرآن کریم

نهج البلاغه

کتب فارسی

۱. ابن هشام، عبدالملک، **سیره النبویه**، ترجمه سید هاشم رسولی محلاتی، تهران: انتشارات کتابچی ابن هشام، ۱۳۸۰ش.
۲. ابو زهره، محمد، **خاتم پیامبران**، ترجمه حسین صابری، مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۷۵ش.
۳. آیتی، محمدابراهیم، **تاریخ پیامبر اسلام**، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۹ش.
۴. اربلی، علی بن حسین، **کشف الغمه**، ترجمه علی بن حسین زواره‌ای، تهران: انتشارات برهان صادق، ۱۳۹۲.
۵. اینگلهارت، رونالد، **تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی**، ترجمه مریم وتر، تهران: کویر، ۱۳۸۲ش.
۶. بن حجاج، مسلم، **صحیح مسلم**، ترجمه خالد ایوبی نیا، تهران: موسسه انتشاراتی حسینی اصل، ۱۳۹۴ش.
۷. بوازار، مارسل، **انسان دوستی در اسلام**، ترجمه دکتر محمد حسن مهدوی اردبیلی و دکتر غلامحسین یوسفی، تهران: طوس، ۱۳۶۲ش.
۸. ثقفی، سید محمد، **ساختار اجتماعی و سیاسی نخستین حکومت اسلامی در مدینه**، قم: نشر هجرت، ۱۳۷۶ش.
۹. سبحانی، جعفر، **فروع ابدیت (تجزیه و تحلیل کاملی از زندگی پیامبر اکرم)**، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۶ش.
۱۰. جعفریان، رسول، **پژوهشی در سیره نبوی**، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۵ش.
۱۱. جوادی آملی، عبدالله، **منزلت عقل در هندسه معرفت دینی**، قم: اسراء، ۱۳۸۶ش.
۱۲. جوادی آملی، عبدالله، **تفسیر موضوعی قرآن کریم (سیره رسول اکرم در قرآن)**، تهران: اسراء، ۱۳۷۹ش.
۱۳. حسین، طه، **آئینه اسلام**، ترجمه محمد ابراهیم آیتی، تهران: شرکت انتشارات، ۱۳۳۹ش.
۱۴. حمیدالله، محمدرضا، **نامه‌ها و پیمان‌های سیاسی حضرت محمد(ص) و اسناد صدر اسلام**، ترجمه سید محمد حسینی، تهران: سروش، ۱۳۷۷ش.
۱۵. خمینی، روح الله، **صحیفه امام**، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۹ش.
۱۶. دلشاد تهرانی، مصطفی، **سیره نبوی(ص) از منظر امام خمینی**، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۳ش.
۱۷. رسولی، هاشم، **زندگانی محمد(ص)؟** ترجمه سیره ابن هشام، تهران: کتابچی، ۱۳۷۵ش.
۱۸. شاذان قمی، شاذان بن جبرئیل، **کتاب الفضائل**، ترجمه سید محمدحسین حسینی، تهران: آریان، ۱۳۹۳ش.
۱۹. صادقی رشاد، علی اکبر، **دانشنامه امام علی(ع)**، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۰ش.
۲۰. طباطبائی، محمدحسین، **تفسیر المیزان**، ترجمه سید محمدباقر موسوی همدانی، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۷ش.
۲۱. طباطبائی، محمد حسین، **سنن النبی**، ترجمه محمدهادی فقهی، قم: بوستان کتاب، ۱۳۹۰ش.
۲۲. طباطبائی، محمدکاظم، **روش برخورد پیامبر(ص) با دشمنان**، پژوهشکده علوم و معارف حدیث، ۱۳۹۴ش.
۲۳. طبری، محمد بن جریر، **تاریخ طبری (تاریخ الرسل والملوک)**، ترجمه ابولقاسم پاینده، تهران: انتشارات اساطیر، ۱۳۷۵.

۲۴. عمیدزنجانی، عباسعلی، فقه سیاسی، چهارم، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۷۷ش.
۲۵. عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۱ش.
۲۶. فوکویاما، فرانسیس، اعتماد؛ فضایل اجتماعی و خلق سعادت، ترجمه علیرضا بهشتی، تهران: انتشارات روزنه، ۱۴۰۱ش.
۲۷. فیلد، اندی‌پی، کشف آمار با (۱) IBM SPSS، مترجمان محی‌الدین بهاری، پژمان احمدی، آزاده رحیمی؛ شهری: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد یادگار امام خمینی (ره)، ۱۳۹۸ش.
۲۸. قرائتی، محسن، تفسیر نور، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۳ش.
۲۹. قمی، عباس، کحل البصر، ترجمه محمد محمدی اشتهااردی، قم: انتشارات حلم، ۱۳۷۰ش.
۳۰. قمی، عباس، سیرت پیامبر اعظم و مهربان، ترجمه محمدی اشتهااردی، قم: ناصر، ۱۳۸۵ش.
۳۱. کرمی فریدنی، علی، برگردانی از نهج الفصاحه، قم: انتشارات حلم، ۱۳۸۴ش.
۳۲. گیدنز، آنتونی، پیامدهای مدرنیت، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۷ش.
۳۳. محدثی، جواد، برخورد کریمانه، گنجینه معارف، ۱۳۹۶ش.
۳۴. محمدعلی کریمی‌نیا، الگوهای تربیت اجتماعی، قم: نشر پیام مهدی (عج)، ۱۳۷۷ش.
۳۵. محمدی ری شهری، محمد، گفتگوی تمدن‌ها در قرآن و حدیث، ترجمه محمدعلی سلطانی، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۵ش.
۳۶. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ترجمه حمیدرضا شیخی، قم: انتشارات دارالحدیث، ۱۳۸۳ش.
۳۷. مطهری، مرتضی، حکمت‌ها و اندرزها، تهران: صدرا، ۱۳۸۴ش.
۳۸. مطهری، مرتضی، سیری در سیره نبوی، تهران: صدرا، ۱۳۸۱ش.
۳۹. معادیخواه، عبدالمجید، تاریخ اسلام عرصه دگر اندیشی و گفتگو، تهران: ذره، ۱۳۷۷ش.
۴۰. معین، محمد، فرهنگ معین، تهران: زرین، ۱۳۸۲ش.
۴۱. مقدسی، مطهرین‌طاهر، آفرینش و تاریخ، ترجمه محمدرضا شفیعی کدکنی؛ تهران: آگه، ۱۳۷۴ش.
۴۲. مکارم شیرازی، ناصر و دیگران، تفسیر نمونه، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۲ش.
۴۳. منصورنژاد، محمد، عقل در سه دین بزرگ آسمانی (زرتشت، مسیحیت و اسلام)، تهران: مولف، ۱۳۸۳ش.
۴۴. موسوی، سید مهدی، روشهای تربیت، قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، ۱۳۷۹ش.
۴۵. موسویان، سید ابوالفضل، انصاف و ادب گفتگو در قرآن، قم: مجمع مدرسین و محققین حوزه علمیه، ۱۳۹۳ش.
۴۶. موسوی‌زاده، سیدمحمد، کتاب نگرش اسلام به سایر ادیان و ملل، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۴ش.

کتاب عربی

۴۷. ابن اسحاق، السیره النبویه، قم: دفتر مطالعات تاریخ و معارف اسلامی، ۱۴۱۰ق.
۴۸. ابن بابویه محمد بن علی، من لا یحضره الفقیه، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۵ق.
۴۹. ابن بابویه، محمد بن علی، علل الشرائع، قم: مکتبه الحیدریه، ۱۴۲۵ق.

٥٠. ابن حنبل، أحمد، مسند، بيروت: مؤسسه الرساله، ١٤١٦ق.
٥١. ابن شهر آشوب، محمد بن علي، مناقب آل أبي طالب، قم: مكتبة الحيدريه، ١٤٣١ق.
٥٢. ابن منظور، محمد بن مكرم، لسان العرب، بيروت: دارصادر، ١٤١٤ق.
٥٣. ابن هشام، عبدالملك، السيره النبويه، بيروت: دارالمعرفه، ١٣٧٥ق.
٥٤. ابن أبي الحديد، عبد الحميد بن هبه الله، شرح نهج البلاغه، قم: مكتبة آية الله العظمى المرعشي النجفي (ره)، ١٤٠٤ق.
٥٥. ابن عاشور، محمد طاهر، تفسير التحرير و التنوير، بيروت: انتشارات مؤسسه التاريخ العربى، ١٤٢٠ق.
٥٦. احمدى ميانجى، على، الاسير فى الاسلام، قم: جماعه المدرسين فى الحوزه العلميه بقم. مؤسسه النشر الإسلامى، ١٤١١ق.
٥٧. احمدى ميانجى، على، مكاتيب الرسول، قم: مؤسسه علمى فرهنگى دار الحديث. ١٣٦٣ش.
٥٨. بغدادى، محمد بن سعد، الطبقات الكبرى، بيروت: دار الكتب العلميه، ١٤١٠ق.
٥٩. حاكم نيشابورى، محمد بن عبدالله، مستدرک الحاكم، بيروت: دارالتاصيل، ١٤١١ق.
٦٠. حر عاملى، محمد بن حسن، وسائل الشيعة، تهران: كتابفروشى اسلاميه، ١٤٠٣ق.
٦١. خطيب بغدادى، احمد بن على، تاريخ بغدادى، بيروت: دارالكتب العلميه، ١٤١٧ق.
٦٢. راغب اصفهاني، حسين بن محمد، المفردات فى غريب القرآن، قم: دفتر نشر كتاب، ١٤٠٤ق.
٦٣. سجستاني، ابوداود سليمان ابن الأشعث، سنن أبى داود، بيروت: دارالفكر للطباعه و النشر و التوزيع، ١٤١٠ق.
٦٤. فيض كاشانى، محمد بن شاه مرتضى، المحجّه البيضاء، قم: جماعه المدرسين فى الحوزه العلميه بقم، ١٤١٧ق.
٦٥. قمى، عباس، كحل البصر، بيروت: دارالصفوه، ١٤١٣ق.
٦٦. متقى هندی، علاء الدين على؛ كنز العمال فى سنن الاقوال و الأفعال؛ بیجا: مؤسسه الرساله، ١٤٠١ق.
٦٧. مجلسى، محمد باقر، مرآة العقول فى شرح اخبار آل الرسول، تهران: دارالكتب الاسلاميه، ١٣٦٣ش.
٦٨. نراقى، محمد مهدى، جامع السعادات، بيروت: مؤسسه الاعلمى للمطبوعات، ١٤٢٤ق.
٦٩. محمدى رى شهرى، محمد، ميزان الحكمة، قم: مكتبة الاعلام الاسلامى، ١٣٦٧ش.
٧٠. مصطفىوى، حسن، التحقيق فى كلمات القرآن الكريم، تهران: بنگاه ترجمه و نشر كتاب، ١٣٦٠ق.
٧١. مفيد، محمد بن محمد، امالى، مشهد: آستان قدس رضوى، بنياد پژوهشهاى اسلامى، ١٣٦٤.
٧٢. مقرئى، تقى الدين، إمتاع الأسماع، بيروت: دارالكتب العلميه، ١٤٢٠ق.
٧٣. واقدى، محمد بن عمر، المغازى، بيروت: مؤسسه الأعلمى للمطبوعات، ١٤٠٩ق.
٧٤. يعقوبى، احمد بن اسحاق، تاريخ يعقوبى، بيروت: دارصادر، ١٤٢٠ق.

۷۵. ابراهیمی سرو علیا، عبدالحسین، «رحمت و رأفت با مخالفان در سیره پیامبر»، کنگره جهانی جریان های افراطی و تکفیری از دیدگاه علمای اسلام مجموعه مقالات کنگره جهانی جریان های افراطی و تکفیری از دیدگاه علمای اسلام، ۱۳۸۹.
۷۶. احمری، حسین، «رابطه عقل و دین»، نشریه فقه و تاریخ تمدن، شماره ۱۸، ۱۳۸۷.
۷۷. اسلامی، طاهره، «جدال در قرآن»، فصلنامه حدیث اندیشه، سال سوم، شماره ۶، ۱۳۸۷.
۷۸. اصغری، محمد جواد، «سیره قضایی پیامبر اعظم (ص)»، مجله فقه پژوهان، شماره ۱، ۱۳۸۶.
۷۹. امانلو، حسین، «معرفت شناسی عقل در سیره سیاسی اجتماعی پیامبر اسلام»، فصلنامه مطالعات سیاسی، سال پنجم، شماره ۱۸، ۱۳۹۱.
۸۰. اوسطی، حسین، «سیره و رفتار مسالمت آمیز پیامبر اعظم (ص) با غیر مسلمانان»، مجله میقات حج، شماره ۵۶، ۱۳۸۵.
۸۱. بختیاری، زهرا، «جایگاه وفای به عهد و پیمان در سیره نبوی»، فصلنامه تخصصی فرهنگ پژوهش، شماره ۱۲، ۱۳۸۵.
۸۲. بصیری، محمدعلی، «جایگاه حقوق بشر در سیره پیامبر»، فصلنامه مطالعاتی صیانت از حقوق زنان، شماره ۱۲، ۱۳۹۷.
۸۳. تسخیری، محمدعلی، «پدیده عاطفی - انسانی سیره پیامبر ﷺ»، اندیشه تقریب، شماره ۱۱، ۱۳۸۶.
۸۴. جلالی، حسین و همکاران، «گونه شناسی رفتاری پیامبر اسلام با مخالفین در مکه و مدینه»، پژوهشنامه مطالعات راهبردی در علوم انسانی و اسلامی، دوره ۲، شماره ۱۳، ۱۳۹۷.
۸۵. جلیلی، ابوالحسن، «سیره پیامبر در برخورد با ناهنجاری ها»، فرهنگ کوثر، شماره ۸۱، ۱۳۸۹.
۸۶. جوکار، حامد، «روش حکومتی پیامبر ﷺ در مدیریت سرمایه اجتماعی»، نشریه مدیریت سرمایه اجتماعی، دوره ۸، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰.
۸۷. حاجی صادقی، عبدالله، «فطری بودن گرایش به دین»، قبسات، شماره ۳۶، ۱۳۸۴.
۸۸. حسینی، سید علی اکبر، «سیره پیامبر اکرم (ص) در برخورد با رزایل اخلاقی»، دانشنامه پژوه، شماره ۱۱، ۱۴۰۳، ص ۶۵.
۸۹. حسینی، منصور، «مهارت های ارتباطی از نگاه اسلام»، سرویس کیهان، ۸ آذر ۱۴۰۰.
۹۰. حقیقت خواه، محمد، «وفای به عهد و پیمان در قاموس قرآن»، حدیث و آزادمدان، مجله طبیبی، شماره ۶، ۱۳۸۵.
۹۱. خان بیگی، حمزه، «برخوردهای حکیمانه پیامبر رحمت با مخالفانش»، مجله دین و اندیشه، ۱۴۰۲.
۹۲. رادمرد، سعید، «نقش اخلاق پیامبر (صلی الله علیه و آله) در ترویج حقوق شهروندی»، فصلنامه تحقیقات جدید در علوم انسانی، دوره ۳، شماره ۲۱، ۱۳۹۶.
۹۳. رستمی، علی امین، «تکریم افراد و شهروندان در سیره نبوی»، معرفت، شماره ۸۶، ۱۳۸۳.
۹۴. رفیعی هنر، حمید، میردیکوندی، رحیم، «مبانی حل تعارض در روابط بین فردی مبتنی بر اندیشه اسلامی»، مجله اسلام و پژوهش های روان شناختی، شماره ۲۰، ۱۴۰۲.
۹۵. سعادت، احمد، «مدارای پیامبر اعظم (ص) با مخالفان و دیگر اندیشان»، طلوع زمستان، شماره ۲۰، ۱۳۸۵.
۹۶. شکوری، محسن، «عوامل تداوم و افزایش نعمت»، نشریه کیهان، ۱۴۰۲.
۹۷. صادقی، مصطفی، «برخوردهای مسالمت آمیز پیامبر با یهود»، مجله تاریخ اسلام، شماره ۲، ۱۳۷۹.
۹۸. صالحی مالستانی، حسین، «پیامبر اکرم (ص) و شأن قضاوت از نگاه امام خمینی»، فصلنامه حضور، شماره ۹۵، ۱۳۹۴.
۹۹. عباسی مقدم، مصطفی، «روش شناسی پیامبر با نشرکان و اهل کتاب»، نشریه فلسفه دین، سال هفتم، شماره ۶، ۱۳۸۹.

۱۰۰. فهیمی بامیانی، رجب‌علی، «شاخص‌های مدیریتی همزیستی مسالمت‌آمیز در قرآن و سیره پیامبر»، دوفصلنامه یافته‌های علوم قرآنی، دوره ۱، شماره ۲، اسفند ۱۴۰۰.
۱۰۱. قنبری، اکبر، «بستر تاریخی دفاع عقلانی از دین»، فصلنامه نقد و نظر، شماره ۲، ۱۳۸۸.
۱۰۲. کریمی نیا، محمدمهدی، «سیره و رفتار مسالمت‌آمیز پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله با غیر مسلمانان»، فصلنامه علمی-ترویجی میقات حج، دوره ۱۴، شماره ۵۶، ۱۳۸۵.
۱۰۳. کافی موسوی، اباذر، «شیوه‌های تعاملی پیامبر(ص) برای تحکیم روابط اجتماعی»، دوفصلنامه علمی-پژوهشی آموزه‌های تربیتی در قرآن و حدیث، دوره ۸، شماره ۲، ۱۴۰۱.
۱۰۴. کرباسی، منصور و همکاران، «اصول بنیادین حقوق بشر دوستانه از منظر سیره نظامی پیامبر اعظم (ص) با تأکید بر منابع روایی»، فصلنامه مدیریت نظامی سال هجدهم، شماره ۷، ۱۳۹۳.
۱۰۵. کلانتری، الیاس، «تجلی رحمت پیامبر ص در جنگ‌ها»؛ بینات، شماره ۵۲، ۱۳۸۵ ش.
۱۰۶. محمدی، کریم‌خان؛ «تحلیلی بر سیره ارتباطات میان فردی پیامبر اکرم ص»، تاریخ اسلام، شماره ۳۷، ۱۳۸۸ ش.
۱۰۷. محیطی اردکانی، احمد، «شیوه‌های منکرستیزی پیامبر اعظم(ص)»، فرهنگ کوثر ۱۳۸۵ شماره ۶۸، ۱۴۰.
۱۰۸. مصطفی صادقی، «برخوردهای مسالمت‌آمیز پیامبر با یهود»، مجله تاریخ اسلام، شماره ۲، ۱۳۷۹.
۱۰۹. ملکیان، اسماعیل و رضاداد درویش، «چالش‌های محور مقاومت و راه کارهای قرآنی آن»، نشریه مجموعه مقالات همایش ملی مقاومت اسلامی از نگاه قرآن کریم، شماره ۱، ۱۴۰۲.
۱۱۰. مهدوی فخر، زهرا؛ کریمی نیا، محمدمهدی؛ انصاری مقدم، مجتبی؛ «رفتارشناسی پیامبر اکرم ص در تعاملات اجتماعی با یهودیان مدینه»؛ پژوهش و مطالعات علوم اسلامی، شماره ۲۵، ۱۴۰۰ ش.
۱۱۱. موسوی، سید مهدی، «تبشیر و انذار دو رکن اساسی تبلیغ»، نشریه مبلغان، شماره ۱۲، ۱۴۰۱.
۱۱۲. میر موسوی، سیدعلی، «مبانی نظری حقوق بشر در اسلام»، قبسات، شماره ۶۰۵، ۱۳۷۶.
۱۱۳. نصیری، منصور، «مؤلفه‌هایی از اخلاق اجتماعی پیامبر اکرم ﷺ»، فصلنامه اخلاق، شماره ۸، ۱۳۸۶.
۱۱۴. نعمتی پیرعلی، دل آرا، «شیوه های دعوت پیامبر به استناد قرآن کریم»، بینات، شماره ۵۲، ۱۳۸۵.
۱۱۵. نکونام، علی، «روش‌های اعتمادسازی در نظام حکومتی حضرت محمد ﷺ»، فصلنامه پژوهشنامه معارف قرآنی، شماره ۷، ۱۴۰۱.
۱۱۶. نوری، محمدجواد، «تواضع در سیره تربیتی و تبلیغی پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله»، ویژه نامه پایگاه اطلاع رسانی آیت الله شبیری زنجانی، ۱۴۰۳.
۱۱۷. هادیان، مهدی، «بازخوانی رواداری های پیامبر با مسیحیان نجران در تعاملات فکری در ماجرای مباحله»، نشریه بهائی شناسی، شماره ۱۴، ۱۳۹۹.
۱۱۸. هدایتی، محمدرضا، «نگاهی به اهمیت و آثار اندرزگویی و خیرخواهی از نگاه قرآن»، نشریه کیهان، ۱۳۹۶.
۱۱۹. الوانی، سید مهدی، حسن دانایی فرد؛ «مدیریت دولتی و اعتماد عمومی»، فصلنامه دانش مدیریت، سال چهارم، شماره ۵۵، ۱۳۸۰.
۱۲۰. یزدان پناه، صادق و احسانی، امیر؛ «بررسی تطبیقی راهبردهای تغییر در عصر پیامبر اسلام معاصر»؛ مدیریت اسلامی؛ سال ۲۷، شماره ۴، ۱۳۹۸ ش.